नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का,सुनसरी
प्रदेश न.१
बालमैत्री आचार संहीता-२०७५

बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्धन ,घोषणा तथा निरन्तरताका लागि रामधुनी नगरंपालिकाका सरोकारवालाहरुको उपस्थितीमा २०७५फागुन १४ गते तयार

गरी कार्यपालिका द्धारा जारी गरिएको

बालमैत्री आचार संहीता

बालबालिकाले पालना गर्ने आचार संहीता	अभिभावकले पालना गर्ने आचार संहीता	विद्यालय/संघ संस्था तथा ब्यापारीले पालना गर्ने आचार संहीता	स्थानीयतहले पालना गर्ने आचार संहीता
→ विद्यालय उमेरका हामी सम्पूर्ण बालबालिका नियमित रुपमा विद्यालय पोशाकमा विद्यालय जाने → आफनो कर्तब्यको पालना तथा जिम्मेवारी प्रति सधै सचेत रहने	→ विद्यालय उमेरका आफना छोरी छोराहरुलाई नियमित रुपमा विद्यालय पोशाकमा विद्यालय पठाउनैं । → आफना छोरी छोरालाई आवश्यक खेलकूद तथा पाठय सामाग्रीको ब्यवस्था गर्ने	→ प्रत्येक विद्यालयका सेवा क्षेत्र भित्र रहेका विद्यालय उमेर समुहका बालबालिकाहरुलाई अनिवार्य रुपमा विद्यालयको पहुँचमा ल्याउने। → बिध्यालय निर्धारित समय सम्म संचालन गर्ने। → प्रचलित कानूनको अधिनमा रहि बिध्यालय संचालन गर्ने ।	वडा,नपालाई बालमैत्री घोषणा तथा निरन्तरताका लागि कुलपूजिगत वजेटको १० प्रतिशत बिनियोजन गर्ने । बाल उधान निर्माण गर्ने । विद्यालयको अवस्था अनुगमन गर्ने
→ विद्यालय हाताभित्र विद्यालयको बालमैत्री नियमको पालना गर्दै उछृडखल व्यवहार नगरी अनुशासित बन्ने ।	→ विद्यालयमा समय समयमा अनुगमन गरी पूर्ण शैक्षिक वातावरण सिर्जना गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने ।	→ विद्यालयमा बालबालिका, अभिभावक र शिक्षकले पालना गर्नु पर्ने नीति नियमको बारेमा सचेत गराउने ।	वि.व्या.समितिको बैठकमा उपस्थित हुने ।
→ बालसमुहहरुमा सकिय सहभागीता जनाउँदै कसैलाई कुनै पनि किसिमको भेदभाव नगर्ने।	→ बालबालिकालाई अनुशासित र योग्य बनाउन बालसमुह तथा संस्कार सदनमा सहभागी हुन प्रेरित गर्ने र भेदभाव नगर्ने ।	→ बालबालिका तथा अभिभावकलाई बालसमुहको महत्वबारे सचेत गराउने ।	बालसमुह संजाल गठन संचालन, सहजीकरण, क्षमता बिकासकालागि अवसर दिने र वैठक गर्न सिकाउने ।
→ विद्यालय र समुदाय स्तरमा सञ्चालित विभिन्न अतिरिक्त क्रिया कलापहरुमा सहभागी हुने। → निर्धक्क रुपमा आफ्नो हक अधिकारको बारेमा कुरा राख्ने र कर्तब्यको बारेमा सचेत हुने ।	→ समुदाय र विद्यालयमा हुने अतिरिक्त क्रियाकलापमा सहभागी हुन प्रेरित गर्नैं ।	→ घर परिवार तथा समाजमा बालमैत्री वातावरण सिर्जना गर्न अभिप्रेरित गर्ने । → मार्ग निर्देशन २०७४ बमोजिम बाल समुह संचालन गर्ने	भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा बालमैत्री,फरक छेमता मैत्री अवधारणा अवलम्बन गर्ने ।
→ बालविवाहको लागि कुनै पनि अवस्थामा मञ्जुरी नहुने र अन्यत्र हुन लागेमा निकायमा जानकारी दिने ।	→ बालविवाह, बालयौन दुर्व्यवहार , बालश्रम जस्ता कार्य नगर्ने गर्न पनि नदिने तथा सो देखिएमा सम्बन्धीत निकायमा सूचना दिने ।	→ बालबालिकाहरु माथी हिंसा, दुर्व्यवहार, बालश्रम शोषण गर्नेलाइ दण्डित गर्ने र रोक्न सचेतना फैलाउने ।	बालबलिका माथि शोषण, हिंसा तथा दुर्व्यवहार गर्ने गराउनेलाई दण्ति गर्ने । बालबिबाह ,लागु पदार्थ बेचबिखन,बालश्रम गर्ने गराउनेलाई दण्ति गर्ने

→ बालबालिकाका आधारभूत आवश्यक्ताहरु पोषिलो खाना, आवाश, स्वास्थ्य, शिक्षा, अवसर, माया, संरक्षण लगाएतका बालअधिकारका विषयहरुबारे जानकारी राख्दै अरुलाई पनि सिकाउने ।	→ बालबालिकालाई बालअधिकार र कर्तव्यका कुराहरु सिक्न प्रेरित गर्दै अवसर पनि प्रदान गर्ने। → वातावरण, व्यवहार,वोली बचन,आनीवानी बालमैत्री बनाउने	→ दण्ड रहित र बालमैत्री वातावरणमा पठन पाठन गर्ने ।, → बालअधिकारको संरक्षण गर्ने । → बालबालिका तथा अभिभावकहरुलाई बालअधिकार सम्बन्धी सचेत गराउने ।	बिध्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई बिध्यालयको पहुचमा पुर्‍याई गुणस्तरिय शिक्षाको सनिस्चितता गर्ने । बालमैत्री स्थानीय शासन युक्त विद्यालय घोषणाका लागि आवश्यक अनुगमन तथा वातावरण तयार गर्ने ।
→ भिन्न क्षेमता भएका बालबालिकालाई सहयोग गर्ने → आफुले सकेको काममा परिवारलाई सहयोग गर्ने । → बजारिया खाना भन्दा घरायसी पोषिलो खाना खाने → बाल दुर्व्यवहार,विभेद,श्रम शोषण विरुद्ध आवाज उठाउने → यातायातका साधनमा जथाभावी नझुण्डिने,ट्राफिक नियमको पालना गर्ने ।	→ भिन्न क्षमता भएका बालबालिकाहरुको आवश्यकताको पहिचान गरी सहयोग पुर्‍याउन पहल गर्ने → छोरा छोरीमा विभेदपूर्ण व्यवहार नगर्ने ।	→ गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्ने । → .संघ संस्थामा निर्माण गरिने भौतिक संरचना बालमैत्री तथा ,फरक क्षेमता मैत्री बनाउने	बालबालिकाद्धारा बालमैत्री योजना छनोट गरि कार्यान्वयनका लागि बार्षिक योजनामा समावेस गर्ने ।
→ आफुले नबुझेको र नजानेको कुरा शिक्षक तथा आफ्नो अभिभावकलाई सोध्ने → आफुसंग सम्बन्धित पारिवारिक छलफल तथा निर्णयमा सहभागी हुने । → अनुशासनहीन कार्यमा सहभागि नहुने	→ अभिभावक समक्ष निर्धक्क संग बालबालिकाले आफ्नो कुरा राख्न सक्ने वातावरण सिर्जना गर्ने ।	→ वडा,नपाको योजना छनौट प्रकृियामा बालबालिकाको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चत गराउने । → बाल उध्यानको ब्यवस्था गर्ने ।	→ स्थानीय सरकार संचालन ऐन, नियम रणनीतिले दिएको अधिकार प्रयोग गरि वडा लाई बालमैत्री घोषणा गर्ने । → नगरंपालिका क्षेत्र भित्रका बालबालिकालाई वडा भेला, योजना तर्जुमा समिति र सहभागीतात्मक योजना तर्जुमा प्रक्रियाका चरणमा बालबालिकाको सक्रिय सहभागीताको सुनिश्चितता गर्ने ।
→ गाउँ घरमा हुन लागेको तथा भइरहेको वालविवाह, बालयौन दुर्व्यवहार तथा बालश्रम जस्ता कुराहरु हुन नदिने सोको जानकारी सम्बन्धित संस्थालाई दिने ।	→ आफ्नो घरमा कुनै पनि बालबालिकाको बालविवाह नगर्ने र गर्न पनि नदिने → बालश्रममा नलगाउने र हरुलाई पनि सचेत गर्ने	→ आफनो उध्योग धन्दामा बालबालिका प्रयोग नगर्ने → बालविवाह र बालयौन दुर्व्यवहारलाई अन्त्य गर्न सधै प्रयासरत रहने ।	→ बालश्रम ,बालबिबाह मुक्त वडा घोषणा र निरन्तरता गर्ने → बालविवाह हुन नदिनका लागि सरोकारवालाहरुलाई निरन्तर सचेत गर्ने गराउने ।
→ समय तालिका अनुसार पढ्ने लेख्ने, सुत्ने, खेल्ने ।	→ पढ्न लेख्न, खान, सुत्न, खेल्न र सञ्चार आधुनिक	→ समुदायमा बालस्वास्थ्य सम्बन्धि सचेतना जगाउनुको	→ विषयगत सेवा प्रदायक निकाय ,शाखा

→ आधुनिक प्रविधिको उचित प्रयोग गर्ने ।	प्रबिधिको उचित प्रयोग गर्न समय तालिका बनाउने । → नियमित स्वास्थ्य परिक्षण गर्नुका साथै खोप लगाउने व्यवस्था मिलाउने ।	साथै व्यक्तिगत सरसफाई र पोषण सम्वन्धि जानकारी गराउने ।	सँग निरन्तर वहस छलफल गरि उचित सेवा प्रवाहको वातावरण निर्माण गर्ने
→ सुर्ती जन्य, मादक पदार्थको प्रयोग तथा खरिद विक्रि एंव दुर्व्यसनमा संलग्न नहुने ।	→ मादक पदार्थ तथा सुर्ती जन्य पदार्थको खरिद विक्रिमा बालबालिकालाई संलग्गन नगराउनै र बालबालिका अगाडि प्रयोग नगर्ने	→ धुम्रपान, मद्यपान, सुर्ती जन्य सामाग्रीहरु खरिद विक्रि ओसार पसार गर्न बालबालिकालाई नलगाउने र अरुलाई पनि सचेत गराउने ।	→ कानूनी आधारमा कुलत कुसंगती न्यूनीकरणका लागि सम्वन्धीत निकायको सहयोग लिई कार्य गर्ने ।
→ बालअधिकारको हनन भएको अवस्था देखेमा सम्बन्धित निकायमा खबर पुर्‍याउने । → भइरहेको बिबाह बालबिबाह हो कि ? सचेत भइ मात्र सहभागि हुने	→ कुलत तथा दुर्व्यसनमा फस्न नदिनुका साथै घरपरिवार तथा समुदायमा त्यस्तो अवस्थालाई निरुत्साहित गर्ने ।	→ बिध्यालय हाता भित्र धुम्रपान, मद्यपान, सुर्ती जन्य सामाग्रीहरु प्रयोग नगर्ने र आसपास क्षेत्रमा बिकि् बितरण पनि नगर्ने → बालअधिकार हननका घटनाहरु अनुगमन गर्दै त्यसको समाधानका लागि आवश्यक पहल गर्ने । → निर्माण ,यातायात,होटेल,उध्योग ब्यापार आदि मा बालश्रम निषेध गर्ने	→ निरन्तर घरदैलो अनुगमन तथा उत्प्रेरणा जागरण गर्ने । → बालबालिकाहरुलाइ युद्ध,,नारा जुलुश,राजनितिक कार्यक्रममा संलगन नगराउने ।
→ अपरिचित व्यक्तिको ललाई फकाइ तथा प्रलोभनमा नफस्ने । → राजनितिक दलको सभा,जुलुसमा सहभागि नहुने ।	→ अपरिचित व्यक्तिको ललाई फकाई तथा प्रलोभनमा नफस्न बालबालिकालाई सचेत गराउने । → बालबालिकालाई हिंसा दुर्व्यवहारबाट कसरी बच्ने जानकारी दिने ।	→ बालबालिकाहरुको सानदर्भिक सहभागिता गराउने । → बालबालिकाका लागि नियमित वजेट विनियोजन गर्ने → बालसमुह संचालनमा सहजीकरण गर्ने ।	→ बालमैत्री सूचक प्राप्त भएका कागजात व्यवस्थापन गर्ने । → नगर तथा वडाहरुमा बालमैत्री शाखा स्थापना गर्ने
→ आफू आवद्ध रहेको वा आफूलाई बोलाइएको सामाजिक संस्थाको बैठकमा नियमित र सक्रिय सहभागी हुने → बालसमुह मार्फत बाल सहभागिता अभिबृद्धिमा पहल गर्ने	→ बालसमुह तथा बालबालिका आवद्ध भएको सामाजिक संघ संस्थाको कार्यक्रम तथा बैठकमा अर्थपूर्ण सहभागीताको लागि प्रेरित गर्ने ।	→ विद्यालय व्यवस्थापन समिति, बालसमुह तथा विभिन्न सामाजिक संरचनामा बालबालिकालाई संस्थागत अर्थपूर्ण सहभागीता गराउने ।	→ अर्थपूर्ण बाल सहभागीताको लागि विषयगत सरोकारवाला सँग निरन्तर समन्वय गर्ने
→ दिसा पिसावको लागि चर्पीको प्रयोग र चर्पीको सरसफाइ गर्ने । → बिध्यालय हाता भित्र सरसफाइ राख्न सहयोग गर्ने	→ सुलभ तथा बालमैत्री शौचालयको व्यवस्था गरिदिने । → स्वच्छ खानेपानीको ब्यवस्था गर्ने र हात धुने बानी सिकाउने ।	→ बालमैत्री ,फरक क्षेमता मैत्री शौचालयको ब्यवस्था गरि दिने । → क्षात्रामैत्री संरचना सहितको शौचालय निर्माण गर्ने।	→ शौचालयको प्रयोग, सरसफाई तथा खुला दिशामुक्त वडा निरन्तरताका लागि सचेत रहने ।
→ व्यक्तिगत सरसफाईमा ध्यान दिदै हात धुनु पर्ने अवस्था बुझ्ने र कार्यान्वयन गर्ने ।	→ नियमित सरसफाई जस्तै नङ काट्ने, कपाल कोर्ने,काट्ने, ब्रस गर्ने, साबुन पानीले हात धुने,	→ स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था गर्नुको साथै सरसफाइ सम्बन्धी सचेतना जगाउने ।	→ सबै घरधुरीमा पिउन योग्य पानीको व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने

→ वतावरणीय सरसफाइमा ध्यान दिने ।	नुहाउने आदि कुराको ख्याल गर्ने ।		→ बिध्यालयहरुका शौचालय बालमैत्री,क्षात्रा मैत्री ,फरक क्षेमता मैत्री बनाउने ।
→ पोषिलो खानेकुरा खाने , भाइ वहिनी र साथीलाई पनि खानको लागि प्रेरित गर्नु । → ६ महिना सम्मको बालबालिकालाई आमाको दुध मात्र खुवाउनका लागि अभिभावकलाई सचेत गराउने।	→ समयमा खाजा र सन्तुलित भोजनको व्यवस्था मिलाउने क्रममा षोषण युक्त खाने कुरा र जन्मान्तरको व्यवस्था गर्ने ।	→ पोषणयुक्त खानेकुरा र सन्तुलित भोजनको विषयमा अभिभावक तथा बालबालिकालाई सचेत गराउने ।	→ पोषिलो खाना तथा स्थानीय रुपमा व्यवस्थापन सम्बन्धी ज्ञान, सिप, धारणाको प्रवाह गर्ने
→ आवश्यक परेको खण्डमा सुरक्षित हुदै घरपरिवारको ज्येष्ठ सदस्यको अनुमति लिएर मात्र बाहिर निस्कने ।	→ आवश्यक परेको सन्दर्भमा बालबालिकाको उपस्थितीको आवश्यकतालाई मध्यनजर गरि सम्बन्धीत क्षेत्रमा अर्थपूर्ण सहभागीता गराउने	→ घरबाट बाहिर निस्किदा बालबालिका माथि हुन सक्ने दुर्व्यवहार र त्यसबाट बच्ने उपाय बारे सचेत गराउने ।	→ समुदायमा आधारित बाल संरक्षणमा काम गरिरहेका समुह संगठन सँग निरन्तर समन्वय गर्ने
→ विद्यालय भर्ना अभियान, खोप अभियान, सरसफाई सप्ताह लगाएतका राष्ट्रिय अभियानहरुमा बालसमुह मार्फत सक्दो जनचेतना र सहयोग गर्ने	→ बालबालिकालाई जन्म दर्ता,समयमा विद्यालय भर्ना गर्ने, → बालबालिकालाई असल संस्कार दिने।	→ जन्म दर्ता अभियान, विद्यालय भर्ना अभियान, खोप अभियान, सरसफाई सप्ताह लगाएतका राष्ट्रिय अभियानहरु सञ्चालन गर्ने ।	→ घटना दर्ता तथा अन्य अभियान जस्ता कार्यक्रमको आयोजना तथा तथ्याङ्क अध्यावधीक गर्ने
→ साना भाई बैनीलाई बाल विकास केन्द्रमा भर्ना गर्न अभिभावकलाई प्रेरित गर्ने ।	→ साना बालबालिकालाई बालविकास केन्द्रमा भर्ना गर्ने । → डर,त्रास तथा अनावश्यक रुपले नहप्काउने	→ उमेर पुगेका बालबालिकालाई मात्र बालविकास केन्द्र,बिध्यालयमा भर्ना गर्ने → बालविकास केन्द स्थापना तथा सञ्चालन गर्ने → कमजोर विद्यार्थीहरुकालागि अतिरिक्त कक्षा संचालन गर्ने	→ बाल विकास केन्द्रको अवस्था निरन्तर अनुगमन गर्ने → बाल विकास केन्द्रको उचित व्यवस्थापन गर्ने → उमेर पुगेका बालबालिकालाई मात्र भर्ना गर्न दिने ।
→ बालमैत्री स्थानीय शासनको प्रर्वद्धनमा बाल समुहका सदस्यहरु परिचालन गर्ने ।	→ बालमैत्री स्थानीय शासनको प्रवर्द्धन, घोषणा तथा निरन्तरता गर्ने कार्यमा पूर्ण रुपमा प्रतिवद्धताका साथ लाग्ने ।	→ बालमैत्री लगानी योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने → बालमैत्री स्थानीय शासन अभियानको सफलताका लागि पूर्ण रुपमा समर्पित हुने । → उमेर र अवस्थानुसार बालमैत्री व्यवहार गर्ने	→ बाल सहभागितामा बालमैत्री योजना छनौट गर्ने । → बालबालिकाका लागि आवधिक लगानी योजना निर्माण गरि कार्यान्वयन गर्ने → बालमैत्री योजना कार्यान्वयनको अवस्था अनुगमन गर्ने ।
→ आफूभन्दा ठूलालाई आदर र सानालाई माया गर्ने । → आफु भित्र रहेको प्रतिभा प्रष्फुटनका लागि सकृिय रहने	→ बालबालिकालाई घरायसी आदर सम्मान सम्बन्धि बानीको विकास गराउने	→ घरायसी आदर सम्मान बारे बाल बालिकालाई क्षमता बिकास गर्ने → बाल सहभागिता गराउदां अभिभावकको स्वीकृति लिने	→ समाजमा सामाजिक संस्कार स्थापनाका लागि कार्यक्रम गर्ने → बालमैत्री ऐन कानुन कार्यान्वयन गर्ने

→ बालबालिकाका योजना कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन गर्ने	→ आफ्ना छोरी छोरालाई कम्तीमा ६ महिनासम्म पूर्ण स्तनपान गराउने ।	→ बाल सहभागितामा अतिरिक्त कृयाकलाप क्यालेन्डर तयार गर्ने → बालमैत्रीमा आधारित अतिरिक्त कृयाकलाप गरि बालबालिकालाई समावेश गर्ने	→ जेहेन्दार, उत्कृष्ट बालबालिकाको सम्मानका लागि कार्यक्रमको निर्माण गर्ने

नोट : बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रि रणनीति २०६८ ,कार्यान्वयन कार्यविधि २०६८ बमोजिम मिति २०७५ फागुन १४ गते यस रामधुनी नगरपालिकाका विभिन्न सरोरवालाहरुको सहभागीतामा बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन कार्यविधि-२०६८ ले निर्धारण गरेको न्युनतम सूचक तथा अतिरिक्त सुचक प्राप्तीका लागि बालमैत्री आचार संहिता तयार गरी कार्यपालिका द्धारा कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।